

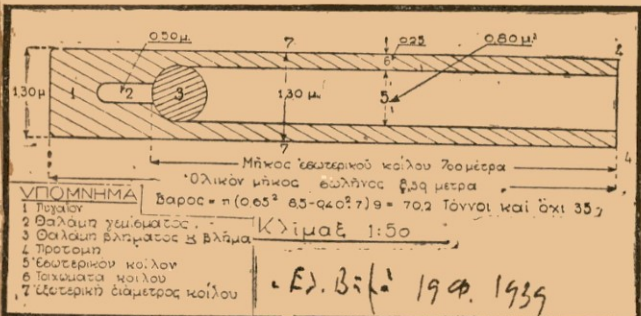
ήγουν «Χρήνη, όπως ήλεγξε από της έπιστημονικής των πλευράς τας βεβαιώσεις των Ιστορικών περί των διαστάσεων του χρησιμοποιηθέντος διά την εκπόρθησιν της Κωνσταντινουπόλεως πυροβόλου του Ούρβανου, λαμβάνομεν και δημοσιεύομεν την κάτωθι έπιστολήν:

Κύριε Διευθυντά,

Είς το πρόσφατον φύλλον σας ανέγνωσα και πάλιν λεπτομερείας επί του πυροβόλου του Ούρβανου, τας οποίας είχε την καλωσύνην να σας στείλλη προς δημοσίευσιν αναγνώστης σας ύ-

πλοκείται εως μετά το πυγαιόν, παγαιόν δέ ονομάζεται το όπισθιον μέρος του πυροβόλου το φράσσον τον σωλήνα. Κλειών τας όλλγας ταύτας γραμμάς επίθυω να τονίσω και πάλιν ότι ή τεχνική της εποχής εκείνης δέν ήτο εις θέσιν να χύση πυροβόλον βάρος 70 τόννων ως το περιγραφόμενον υπό του «Ιστορικού».

Εάν, κ. Διευθυντά, τά όλλα ταύτα δέν άρκούν προς τελικήν διαφώτισιν μερικών εκ των αναγνώστών σας και έπειδή δέν είνε δυνατόν να διεξαχθί τεχνική έπιστημονική συζήτησις εις τον ήμερήσιον τύπον, άρκομένως δέ νομίζω καταγράσθημεν της φιλοετίας σας, πα-

Πώς κατά τον «Ιστορικών» ήτο το πυροβόλον του Ούρβανου

πογραφόμενος «Ιστορικός». Επιτρέπατέ μου να παρατηρήσω ότι τά δημοσιεύματα ταύτα μόνον σύγχυσιν προκαλούν και εις ουδέν καταλήγουσιν. Έκείνο το όποιον έτόνισα εις το προηγούμενόν μου σημείωμα, είνε ότι αι πληροφορίες των Ιστορικών δέν άντέχουν εις έπιστημονικόν έλεγχον, έπιδράζουσι δέ μόνον άπτήχησις μυθευμάτων περί το πυροβόλον τούτου, τας όποιας έδημιούργησεν ή φαντασία του λαού. Έπανερχόμενος επί του θέματος τούτου ο αναγνώστης της «Ιστορικός» εκλαμβάνει τά μυθεύματα ως πραγματικά και εισέρχεται εις λεπτομερείας διαφειγούσας την άρτιότητα του. Ούτω έπαυξάνει το διαμέτρημα του φανταστικού μεγέθους πυροβόλου τούτου εις 0.80 μέτρα και όρίζει το μήκος του πυροβόλου από της βάσεως του πυγαιού μέχρι της προτομής ότι είνε 8.5 μέτρα. Προς τούτοις όρίζει την έξωτερικήν διάμετρον του σωλήνος [του όποιου όρίζει και το σχήμα] ότι είνε ίση προς 1.30 μέτρα και ότι είνε ή αυτή περίπου και ή δυν το μήκος του πυροβόλου. Τέλος όρίζει και το όλικόν του πυροβόλου έξ ου ήτο κατασκευασμένον [όρειχάλκος] και ότι έξυγίσε 35 τόννους. Προς απόδειξιν του άνεπιστημονικού του δημοσιεύματος τούτου επιτρέπατέ μου να παρατηρήσω τά έπόμενα: Το βάρος του πυροβόλου επί τη βάσει των άνωτέρω δεδομένων αριθμών του όπογραφόμενου «Ιστορικού» είνε άκρωώς διπλάσιον του όριζόμενου. Πράγματι θεωρούντες την δύσιν του πυροβόλου ως διαφοράν δύο κυλινδρων [βλέπε σχήμα] μήκους του μόν ένος 8.5 μέτρων και διαμέτρου 1.30 μέτρων, του δέ έτέρου μήκους 7 μέτρων και διαμέτρου 0.80 μέτρων, και ότι το είδικόν βάρος του όρειχάλκου είνε περίπου 9, έχομεν $\pi(0.6528,5 - 0.4027)9 = 70,2$ τόννοι.

Τέλος άς μου έπιτραπή να παρατηρήσω ότι εις το σημείωμα του όπογραφόμενου «Ιστορικού» έπικρατεί αι τελεία σύγχυσις περί την ονομασίαν των διαφόρων μέρων του πυροβόλου, ούτως ώστε αι δίδόμεναι ύπ' αυτού πληροφορίες να καθίστανται και άσάφεις. Γράφει «Μήκος του πυροβόλου από της βάσεως του πυγαιού μέχρι προτομής 8 έως 8,5 μέτρα». Πρόκειται άρα περί του μήκους του έσωτερικού κοίλου λογιζόμενου από του πυθμενίου της θαλάμης γεμίματος μέχρι της προτομής [όποτε το βάρος του πυροβόλου θα είνε ακόμη μεγαλύτερον], ή πρόκειται περί του όλικού μήκους του πυροβόλου από της όπισθιας τομής του πυγαιού μέχρι της προτομής; Η άσάφεια γίνεται έτι μεγαλύτερα εις τόν προσδιορισμόν της διαμέτρου του έσωτερικού κοίλου, ήτις όρίζεται ως έξης: «Έσωτερική διάμετρος του κοίλου κατά μέν την προτομήν [και έπεξηγεί] — έκει έθνα ένεκάθητο το βλήμα — κλπ.». Προτομή του πυροβόλου ονομάζεται το μέτωπον του πυροβόλου, ή προσθία τομή, ήτις ουδέμιαν έχει σχέση με το έσωτερικόν του κοίλου» το βλήμα έχάθεται εις την θαλάμην βληματος. Όσον άφορά την γόμωσιν, ως γράφει, αυτή δέν τίθεται εις το πυγαιόν, αλλά εις την θαλάμην γεμίματος. ο άδία έλ-

ρακαλώ να σημειωθί ότι είμαι εις την διάθεσιν ούουδήποτε ενδιαφερομένου και είμαι πρόθυμος να παράχω οιαδήποτε πληροφορίαν, εάν ήθελε μου ζητηθί, έγγραφως ή και προφορικώς.

Μετά τιμήν

ΑΡΗΣ ΧΡΟΝΗΣ

τώς καθηγητής της πυροβολικής εις τά στρατιωτικά σχολεία Ευελπίδων και Ύπαξιωματικών

ΣΗΜΕΙΩΣΙΣ «ΕΛ. ΒΗΜΑΤΟΣ». — Δημοσιεύοντες την άνωτέρω έμπεριστατωμένη έπιστολήν θεωρούμεν και ήμεις τερατίζομένην την σχετικήν συζήτησιν. «Ημεις παρητάσαμεν ότι αναφέρουν αι Ιστορικά πηγαι διά το πυροβόλον του Ούρβανου. Ο είδικός επιστολογράφος μας πρόβη εις έπιστημονικόν έλεγχον του περιεχομένου των Ιστορικών αυτών πηγών. Πού εύρίσκειται ή αλήθεια; Άς άποφανθώσι οι είδικοί.

Ο υπό το ψευδώνυμον «Ιστορικός», έξ άλλου, του όποιου έπιστολήν έδημοσιεύσαμεν πρό ήμερών, σχετικήν με την κατασκευήν και τόν δύκον του μεγάλου πυροβόλου του Ούρβανου, το όποιον Μωάμεθ ο πορθητής έχρησιμοποίησε διά να καταρρίψη τά τείχη της Κωνσταντινουπόλεως, διά περισσοτέρας πληροφορίας μάς παρέπεμψεν εις την υπό τον τίτλον «Το πυροβολικόν κατά την δύσιν της μεσαιωνικής ήμών Ιστορίας» έκδοθείσαν το 1928 υπό της «Ναυτικής Έπιθεωρήσεως» μελέτην και βραβευσθείσαν υπό της Ακαδημίας Αθηνών. Η μελέτη αυτή, ως γνωστόν, είνε έργον του σημερινού γενικού επιτελάρχου του Β. Ναυτικού, ύποναρχου κ. Άλεξ. Σακελλαρίου και άποτελεί πράγματι το πολυτιμότερον εις την γλώσσαν μας βοήθημα δι' όσους θέλουν να παρακολουθήσουν την εξέλιξιν του πυροβολικού εις τά πρώτα του βήματα, εις τας πρώτας του εμφανίσεις εις τά πεδία των μαχών, και συγκεκριμένως από της άνακαλύψεως της πυρίτιδος μέχρι της άλωσως και της άχυρώσεως του Έλλησπόντου υπό του Μωάμεθ. Την δέ ιδιαιτέραν την άξίαν άντίλει άφ' έδος από την έμπεριστατωμένην χρήσιν των πηγών, και άφ' έτέρου από τας είδικάς γνώσεις του συγγραφέως, αι όποιαι του έπιτρέπουσιν από το πλήθος των άσάφων και πολλάκις άλληλοσυγκρουσέων πληροφοριών να διακρίνη το όρθόν και λογικόν εις κάθε έξετάζόμενον ζήτημα. Άπό τας 109 σελίδας της, και 70 και πλέον, είνε άφιερωμένοι εις την εξέτασιν του ρόλου που έπαιξε το πυροβολικόν εις την άλωσιν και εις ιδιαιτέρα κεφάλαια γίνεται έκτελης λόγος περί του πυροβόλου του Ούρβανου, το όποιον, κατά την ρητήν μαρτυρίαν του Κριτοβούλου, κατασκευασθί έξ όρειχάλκου και κατά τά συμπεράσματα του κ. Σακελλαρίου θα είχε μήκος από της βάσεως του πυγαιού του μέχρι της προτομής του 8—8.5 μέτρων, έσωτερικήν διάμετρον του κοίλου, κατά μέν την προτομήν 80—85 εκατοστάων του μέτρου, κατά δέ το πυγαιόν 30 εκατοστάων, έξωτερικήν 1.25—1.30 μέτρων, βάρος 35 τόννους και βάρος βλήματος 670—800 νιζιονάβημων.